

Ediční poznámka

Studie Pavla Machonina o české společnosti a sociologickém poznání je rozměrné dílo o několika stech stránkách. Adresáti Studií NHÚ JH mají příležitost se s ním seznámit ve formě několika vybraných kapitol, jimž předepisujeme stručné obsahové členění a autorské shrnutí celého spisu, který je v současnosti upravován pro chystané knižní vydání. Na závěr uvádíme rovněž seznam odkazů na literaturu citovanou v celé knize.

Obsah knihy¹

A. Poslání a povaha knihy

A.1. Empirická východiska: generační, životní a vědeckovýzkumná zkušenost

A.1.1. Sociologické poznání a žitá zkušenost

A.1.2. Od roku 1938 do roku 1968

A.1.3. „Normalizace“ a postsocialistická transformace

A.2. Základní cíle studie

A.2.1. Empirické předpoklady a cíle

A.2.2. Systém sociologického poznávání

A.2.3. Existují i jiné cesty poznání?

A.2.4. Česká společnost jako objekt poznání

A.2.5. O normativismu, obecně teoretických a hodnotových předpokladech

A.2.6. Základní témata knihy

B. Systémy sociálních nerovností

B.1. *Liberalismus a marxismus*

B.1.1. *Autorovo pojetí otázky*

B.1.2. *Svoboda nebo rovnost?*

B.1.3. *Základní směřování liberalismu*

B.1.4. *Základní směřování marxismu*

B.1.5. *Marxismus, liberalismus a reálný společenský vývoj*

B.1.6. *Poznámka ke koncepcím nacionálním a náboženským*

B.1.7. *Pozitivní přínosy kritizovaných koncepcí*

B.2. *Společenskovědní realismus*

B.3. Státní socialismus

B.3.1. Terminologická otázka: proč „státní socialismus“?

B.3.2. Státní socialismus středoevropského rysu a počátky jeho sociologická reflexe

B.3.3. První reprezentativní sociologické výzkumy

B.3.4. Přínos i sporné body knihy „Československá společnost“

B.3.5. Vnitřní struktura sociálního statusu

B.3.6. Statusová konzistence / inkonzistence

B.3.7. Typy vertikální sociální diferenciacce (sociálního uspořádání) státně

socialistické společnosti

B.3.8. Normalizace – vnucování abnormality

B.3.9. Závěry

B.4. Postsocialistická společnost

B.4.1. Sametová revoluce a její reflexe

B.4.2. Co po sametové revoluci? Přejít nebo transformace?

B.4.3. Defenzíva marxismu – ofenzíva liberalismu

B.4.4. Snahy o „europeizaci“ postsocialistické transformace

B.4.5. *Sociální struktura soudobé české společnosti – nejprve podle třídní*

¹ Kurzívou jsou vyznačeny ty části knihy, které byly zařazeny do tohoto výběru.

klasifikace

- B.4.6. *Proměny statusových pyramid*
- B.4.7. *Vztahy statusových dimenzí*
- B.4.8. *Statusová konzistence / inkonzistence na přelomu tisíciletí*
- B.4.9. *Typologická statusová seskupení*
- B.4.10. *Přehled typologických statusových seskupení podle dat z roku 1999*
- B.4.11. *Další zjemnění typologické klasifikace*
- B.4.12. *Sociologické portréty devíti statusových seskupení*
- B.4.13. *Ideálně typová hybridita soudobé české společnosti*
- B.4.14. *Závěrečné shrnutí problematiky sociálních rovností a nerovností*

C. Postsocialistická transformace a modernizace

- C.1. *Teorie modernizace*
 - C.1.1. *Modernizace a společenský vývoj*
 - C.1.2. *Předpoklady uvážlivého pojetí modernizace*
 - C.1.3. *Modernizace a humanismus*
 - C.1.4. *Soudobé teorie modernizace*
- C.2. *Názory antimodernizační*
 - C.2.1. *Soudobá kritika modernizace*
 - C.2.2. *Postmodernismus*
- C.3. *Modernizace a postsocialistická transformace*
- C.4. *Modernizace a postsocialistická transformace v Česku*
 - C.4.1. *Modernizace podle indexu lidského rozvoje – mezinárodní srovnání*
 - C.4.2. *Modernizace podle několika komplexních analýz*
- C.5. *Modernizace sociálně institucionálních struktur v Česku*
 - C.5.1. *Obecně*
 - C.5.2. *Politický systém*
 - C.5.3. *Ekonomický systém*
 - C.5.4. *Vzdělávací systém*
 - C.5.5. *Sociální stát*
 - C.5.6. *Prostředky šíření duchovní kultury*
 - C.5.7. *Shrnutí k institucionálním systémům*
- C.6. *Závěr ke vztahu modernizace a postsocialistické transformace*

D. Současný stav společnosti a možné výhledy

- D.1. *Nová situace*
- D.2. *Nabízené výhledy modernizace*
- D.3. *Specifika české modernizace*
- D.4. *Nabízené výhledy sociálně systémových změn*
- D.5. *Specifika české společenské transformace*
- D.6. *Úloha společenských elit*
- D.7. *Vzdělanostní úroveň obyvatelstva*
- D.8. *Několik vět na zakončení knihy*

Odkazy na literaturu